

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

fabriksbygning, ligesom der langs den projekterede udvidelse af fabriken mod Pederstræde til sin tid skal foretages en beplantning svarende til den nu eksisterende ved fabrikkens sydmur.

Påtaleretten tillægges fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds.

Poul Buch.

Lise Pindborg.

Aksel Jørgensen.

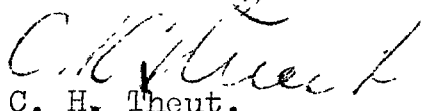
C. H. Theut.
Sekr.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds, Varde, den 29. JAN. 1973

P. n. v.

E. b.

C. H. Theut.

Sekr.

/jd.

Mtr. Nr., Ejerlav, Soga:
(i København Kvarter)
eller (i de sønderjydske Lands-
dele) Bd. og Bl. i Ting-
bogen, Art. Nr., Ejerlav,
Segn.

154 Ribe Købstads Søndermark,
154 Ribe Købstads Hjørremark og
636 Ribe Købstads Bygrunde.

Akt: Skab F Nr. 289
(Udfyldes af Dommerkontoret)

Købers } Bopæl:
Kreditors }

pag. 18
REG. NR. 802

Gade og Hus Nr.:
(hvor saadant findes)

Anmelderens Navn og Bopæl (Kontor):

FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMTSRAADSKREDS

Stempel: Kr. Øre.

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

Aar 1942 den 12. Oktober afsagde Overfredningsnævnet
paa Grundlag af mundtlig og skriftlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen Nr. 474/41 vedrørende Fredning af de omkring Riberhus Slots-
areal liggende Jorder.

Den af Fredningsnævnet for Ribe Amtsradsreds den 30.
August 1941 afsagte Kendelse er forelagt Overfredningsnævnet i Med-
før af Naturfredningslovens § 19.

Da Overfredningsnævnet i det væsentlige kan tiltræde det
i Kendelsen anførte, vil denne være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Fredningsnævnet for Ribe Amtsradsreds den 30.
August 1941 afsagte Kendelse vedrørende Fredning af de omkring
Riberhus Slotsareal liggende Jorder stadfæstes.

Udskriftens Rig-
tighed bekræftes.

F . G r a g e .

Overfredningsnævnets Sekretær.

Foranstaaende Kendelse bedes tinglyst paa Matr. Nr. 289a,
287aa, 268b, 289a, 29a Ribe Købstads Søndermark, 154 Ribe Købstads
Hjørremark og 636 Ribe Købstads Bygrunde.

Fredningsnævnet for Ribe Amtsradsreds, d. 24/10 1942.

sign. Boyngjulf Rasmussen.

Indført i Dagbogen for Retskreds Nr. 87.

Ribe Købstad mod Ribe Herred, d. 26 OKT. 1942

Lyst. Tingbog *Ribe I* Bl. ^{21/27} Akt. Nr. *289*
Ribe I " 427 465, 466, 519

Bruun

Genpartens Rigtighed bekræftes.

Dommerkontoret i Ribe, den 26 OKT. 1942

Bruun

FREDNINGSNÆVNET >

Mit. Nr. Ejerlav, Sogn: 2890, 2871a, 288b, 289a, 290 Ribe Købstads Sønder-
(i København Kvarter) mark, 15d Ribe Købstads Hørremark og 636 Ribe Køb-
stads Søndervold. Kebers }
eller (i de sønderjydske Land- }
dele) Bd. og Bl. i Ting- }
bogen, Art. Nr., Ejerlav, }
Sogn. } Bopæl: 30/8-41

Gade og Hus Nr.:
(hvor sandt findes)

Anmelderens Navn og Bopæl (Kontor):

FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMTSRAADSKREDS

Stempel: o Kr. 00Øre.

U d s k r i f t

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Ribe Amtsradsreds.

Aar 1941 den 30. August Kl. 14 afholdt Fredningsnævnet for Ribe Amtsradsreds Møde i Ribe Røklubs Klublokaler i Anledning af en af Nationalmuseet fremsat Begæring om Fredning af de omkring Riberhus Slotsareal liggende Jorder.

Mødt var Nævnets Formand, Dommer Bryngulf Rasmussen, Esbjerg, det af Ribe Amtsråd valgte medlem, Gaardejer Chr. Bendixen, Gjesten, samt det af Ribe Byråd valgte medlem, Byrådsmedlem, Lærerinde Fru Andrea Ipsen, Ribe.

Der fremlagdes:

p.) Skrivelse af 20. August 1941 fra Ribe Byraad.

For Ribe Turistforening mødte Redaktør Villemoes.

For Det Lathurinske Legat mødte Stiftsfuldmægtig Jexen.

For Ribe Byraad mødte Borgmester Willumsen.

For Ribe Kommune mødte Samme.

For Kæmmerkassen mødte Samme.

For Bisperesidensen mødte Stiftsfuldmægtig Jexen.

For og med Entreprenør Knud Styrup, der tillige gav Møde for Ingeniør Jens Styrup, mødte Landsretssagfører Hjerrild.

Endvidere mødte Landinspektør Frode Høy og Stadsingeniør

Forlig blev foresøgt med Ejerne af Matr. Nr. 287aa og 289c af Ribe Søndermark, Brdr. Styrup og deres Repræsentant, Landsretssagfører Hjerrild. Landsretssagfører Hjerrild og Entreprenør Styrup erklærede, at de var enige i, at det omtalte Areal af Matr. Nr. 287aa og 289c af Ribe Købstads Søndermark fredes med, at de udbetaler Ejerne en Erstatning af 4.000 Kr.

Sagen optages derefter til Kendelse.

Der afsagdes straks saalydende af Fredningsbøvnets Medlemmer underskrevne

K e n d e l s e

Nærværende Sag angaaende Fredning i Henhold til Naturfredningslovens 2, 3. Pkt., af de omkring Riberhus Slotsareal liggende Jorder er rejst af Nationalmuseet ved Skrivelse af 16. Juni 1941.

Ifølge denne skulde Fredningen omfatte de Nordvest, Vest og Sydvest for det fredede Riberhus Slotsareal liggende Jorder i en Afstand af 100 Meter fra Grænsen for det fredede Omraade; men ved et den 30. Juli 1941 afholdt Møde har Nationalmuseet ændret Begæringen saaledes, at Fredningen skal omfatte de Vest, Nord og Nordøst for Fortidsmindet liggende Jorder i den omtalte Udstrækning.

Herefter omfatter det Areal, der ønskes fredet, Matrikulationsnumrene 289c af Ribe Købstads Søndermark, Dele af 287aa, 268b, 289a, 290 af Ribe Købstads Søndermark, 15d af Ribe Købstads Nørreemark samt 635 af Ribe Købstads Bygrunde.

Matrikulationsnumrene 287aa og 289c Ribe Købstads Søndermark ejes af Ingeniør Jens Styrup og Entreprenør Knud Styrup.

Matr. Nr. 268b ejes af Det Mathurinske Legat.

Matr. Nr. 289a af Ribe Købstads Søndermark, der er beliggende Vest for Stampemøllestrømaen, og Matr. Nr. 15d af Ribe Købstads Nørreemark, der er beliggende Nord for Ribe Aa, ejes af Kammekassen, medens Matr. Nr. 290 af Ribe Købstads Søndermark, der ligeledes er beliggende Vest for Stampemøllestrømmen, ejes af Bispestalden.

Endelig ejes Matr. Nr. 635 af Ribe Købstads Bygrunde, der er beliggende Nordøst for Ribe Aa og Øst for Tvedaa, af Ribe Kommune.

Nævnet har besigtiget Arealerne og afholdt Møde med de interesserede den 30. Juli, den 15. August og den 30. August 1941.

Ejerne af Matrikelnumrene 268b, 289a, 290 af Ribe Købstads Søndermark, 15d af Ribe Købstads Nørremark og 636 af Ribe Købstads Bygrunde har erklæret intet at have at erindre mod, at de ommeldte Arealer fredes uden Erstatning i den i Naturfredningslovens § 2 3. Pkt., nævnte Udstrækning.

Ejerne af Matrikelnumrene 287aa og 289c af Ribe Købstads Søndermark, Ingeniør Jens Styrup og Entreprenør Knud Styrup, har erklæret intet at have at erindre mod, at de ommeldte Arealer af Matr. Nr. 287aa og 289c af Ribe Købstads Søndermark fredes mod, at der udbetales dem en Erstatning af 4.000 Kr.

Da nu Fortidsmindet Riberhus Slotsbanke af Nationalmuseet og Fredningsnævnet findes at maatte tillægges særlig Betydning, bestemmes i Medfør af Lov om Naturfredning af 7. Maj 1937 § 2, 3. Pkt., at der paa de til Riberhus Slotsbanke mod Vest, Nord og Nordøst grænsende, paa vedhæftede Kort indtegnede Arealer, der er beliggende paa Matr. Nr. 287aa, 268b, 289c, 289a og 290 af Ribe Købstads Søndermark, Matr. Nr. 15d af Ribe Købstads Nørremark og Matr. Nr. 636 af Ribe Købstads Bygrunde indenfor en Afstand af 100 Meter fra den paa Kortet med Bogstaverne A - B betegnede Grænse for Fortidsmindet ikke maa opføres nogen Bygning, foretages Beplantning eller anden Foranstaltning, uden at Godkendelse forud er indhentet fra Nationalmuseet og Fredningsnævnet for Ribe Amtsrædsreds.

Der tillægges Ejerne af Matr. Nr. 287aa og 289c af Ribe Købstads Søndermark, Ingeniør Jens Styrup og Entreprenør Knud Styrup, en Erstatning af 4.000 Kr., der udbetales med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Ribe Kommunes Kasse.

Paataleretten tillægges Nationalmuseet og Fredningsnævnet for Ribe Amtsrædsreds.

T h i l e r a g t e s :

Paa de til Riberhus Slotsbanke mod Vest, Nord og Nordøst grænsende, paa vedhæftede Kort indtegnede Arealer, der er beliggende paa Matrikelnumrene 287aa, 268b, 289c, 289a og 290 af Ribe Kø-

bstads Søndermark, matr. nr. 15-d af Ribe Købstads Nørremark og matr.

Nr. 535 af Ribe Købstads Bygrunde lidenfor en Afstand af 100 Meter
fra den paa Kortet med Bogstaverne A - B betegnede Grænse for For-
tidsmindet, maas ikke opføres nogen Bygning, foretages Beplantning
eller anden Forsanstaltning, uden at Godkendelse forud er indhentet
fra Nationalmuseet og Fredningsnævnet for Ribe Amtsrædsreds.

Der tillægges Ejerne af Matr. Nr. 287aa og 289c af Ribe
Købstads Søndermark, Ingeniør Jens Styrup og Entreprenør Knud Sty-
rup, en Erstatning af 4.000 Kr., der udredes med Halvdelen af Stats-
kassen og Halvdelen af Ribe Kommunes Kasse.

Paataaleretten tillægges Nationalmuseet og Fredningsnævnet
for Ribe Amtsrædsreds.

Brynjulf Rasmussen.

Chr. Bendixen. Andrea Ipsen.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Ribe Amtsrædsreds, den 25/9 1941.

Brynjulf Rasmussen.

Indført i Dagbogen for Retskræds Nr. 87.

Ribe Købstad med Ribe Herred, d. 27 SEP 1941

Lust Tingbog Ribe I El. 427 Axl. F. Nr. 289
Ribe X 427.465.466 og 519

Præsin

Præsin

Genpartens Rigtighed bekræftes.

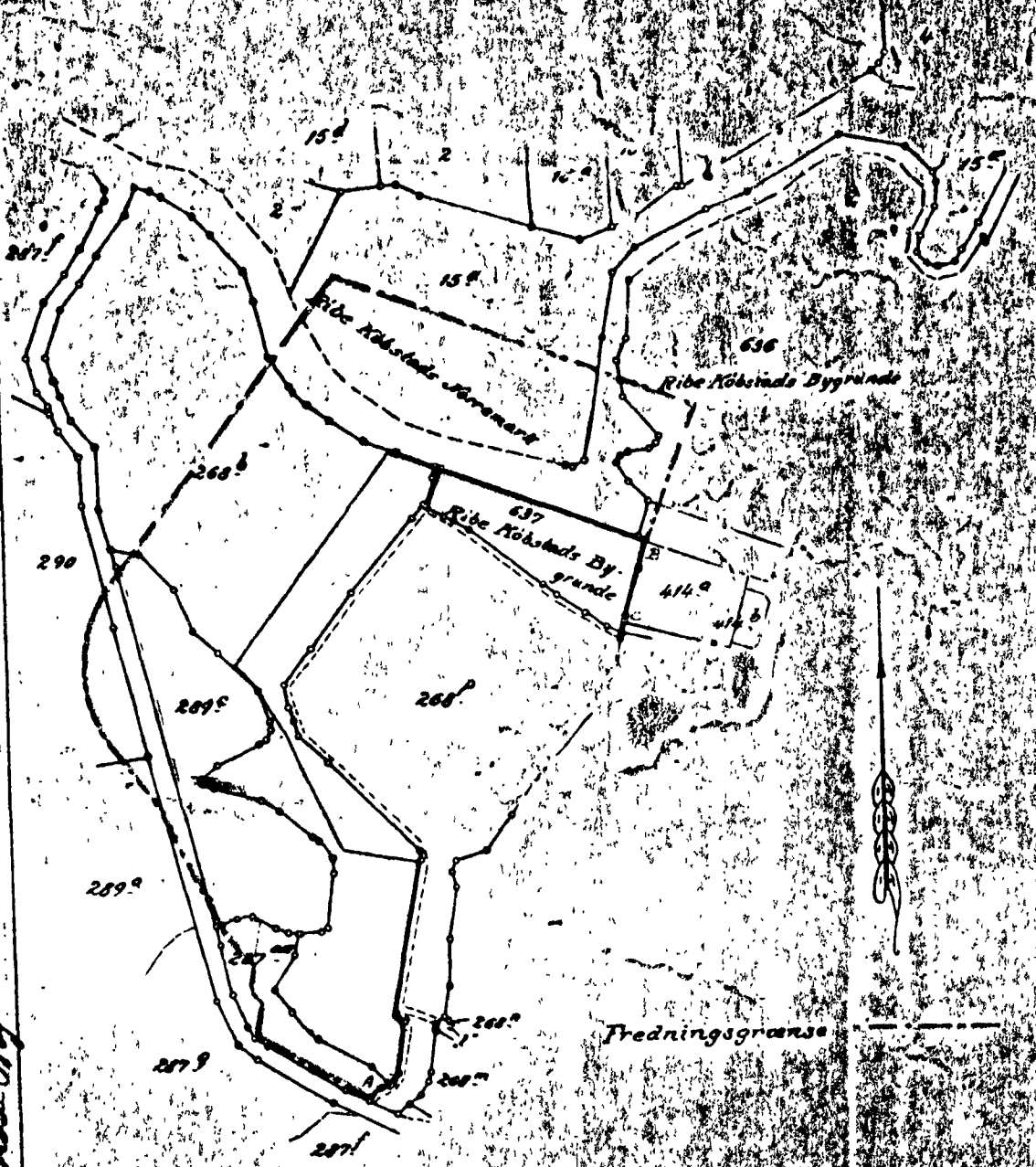
Dokumentkontoret i Ribe, den 27 SEP 1941

Præsin

1. Statistiskministeriets Genpartskortlægning. Til Kort

1. Genpart er udarbejdet ud fra det originale Kort vedrørende Ejendommene.

attesteret J. Fred. 3
Søren Ejlert
d. 20. Jan. 1941

Herrn af
Matr.Nr. 268^b, 268^d, 287^{AM}, 289^C, Ribe Købstads Søndermark,
Matr.Nr. 414^a, 414^b, 636, 637, Ribe Købstads Bygrunde,
Matr.Nr. 15^d, Ribe Købstads Nørremark.

Udfærdiget efter Kopier af Matrikelskort, Aar 1941.

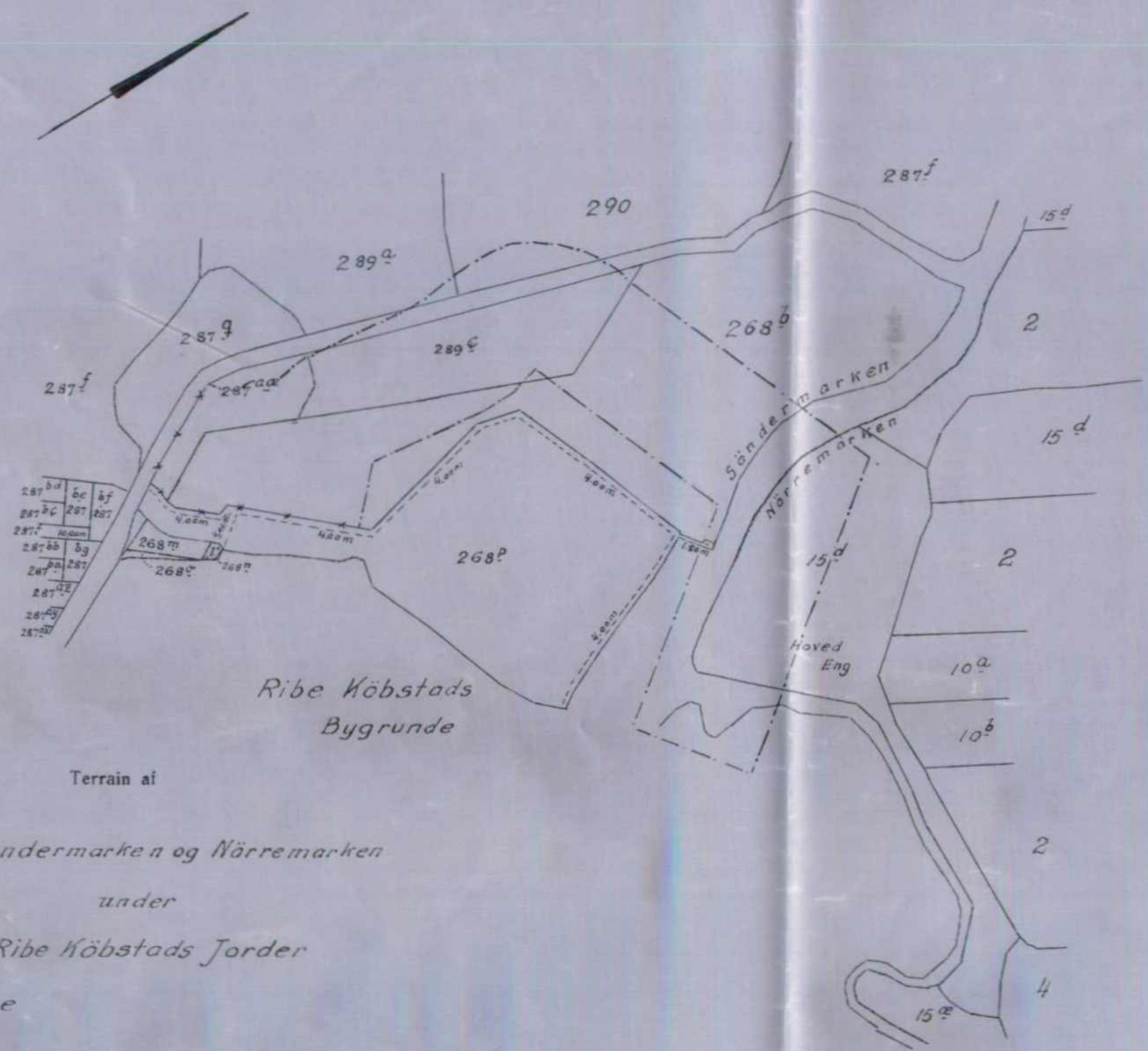
Søren Ejlert
Landinspektør

målestoksforhold 1:4000

Fredningsgrænser:

sammenfaldende med Skel   x x x x
ikke sammenfaldende med Skel   - - - -

Ribe Købstads
Bygrunde

Terrain af

Søndermarken og Nørremarken

under

Ribe Købstads Jorder

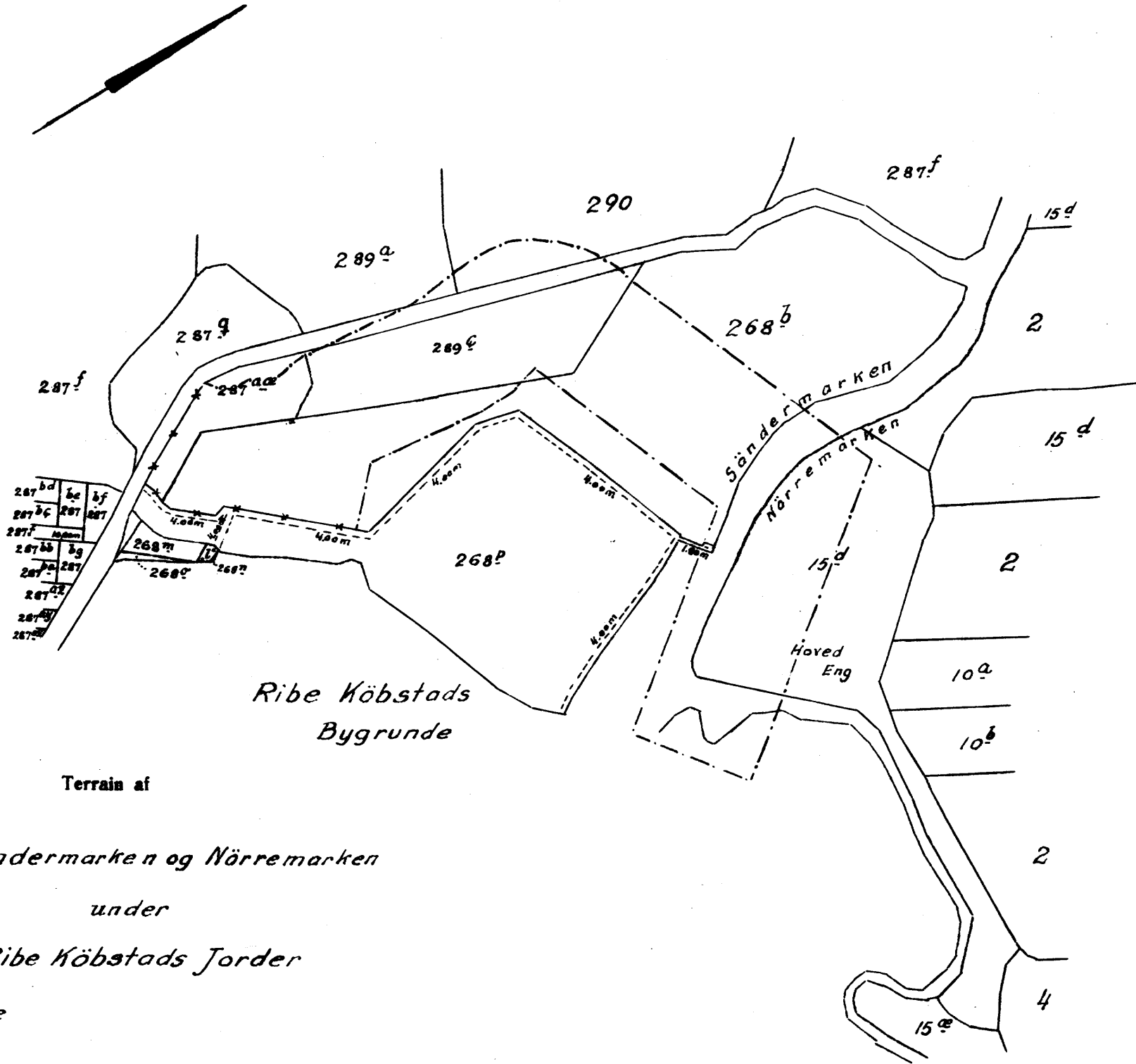
Amt: Ribe

Udfærdiget i December 1946
Direktoratet for Matrikulsvæsenet

W. Petersen
eksp.

Fredningsgrænser:

- sammenfaldende med Skel — x — x — x
- ikke sammenfaldende med Skel — · — · — ·

Terrain af

Søndermarken og Nørremarken

under

Ribe Købstads Jorder

Amt: Ribe

Udfærdiget i December 1946
Direktoratet for Matrikulsvæsenet

[Handwritten signature]
L. S. P.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 00802.00

Dispensationer i perioden: 26-11-1982 - 22-01-2001

FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMTS FREDNINGSKREDS

Frisvadvej 3 . 6800 Varde
Telf. (05) 22 03 99

Formanden

REG. NR. 802

Varde, den

Brev nr.

/es.

J.nr. 127/1982.

Under henvisning til naturfredningslovens § 58 skal nævnet herved meddele, at nævnet dags dato har tilskrevet Ribe kommune, De kommunale Værker, Dagnarsgade 21, 6760 Ribe, således:

"I besvarelse af kommunens andragende modtaget den 17. maj 1982 angående tilladelse for Ribe Sejlklub til etablering af en stibelysning til Sejl- og Roklubbens klubhuse, skal nævnet herved for sit vedkommende under henvisning til fredningskendelsen om Ribe Slotbanke meddele tilladelse til den planlagte etablering på vilkår, at denne sker i overensstemmelse med de fremsendte tegninger m.v. og de nævnet i øvrigt givne oplysninger.

Det er endvidere et vilkår,

at belysningen indenfor den egentlige bymæssige bebyggelse på bakkbroen ikke videreføres ud til de mere åbne arealer langs åen, samt

at en eventuelt belysning af adgangsvejen fra Erik Menvedsvej til Ribe Sejlklubs klubhus alene sker ved lavtsiddende belysningsarmaturer.

Nævnets afgørelse kan indbringes for Overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K, af andrageren, samt de i naturfredningslovens § 58 nævnte personer, institutioner og myndigheder, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende.

Eventuel etablering må derfor ikke påbegyndes inden ankefristens udløb. "

J. S. Henriksen
sekr.

Miljøministeriet

J. nr. F. 1303/82-40

Bil. 2

Kopier A. Rendek

20/11 -82

FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMTS FREDNINGSKREDS

Rolfsgade 94 . Postbox 60
6701 Esbjerg . Tlf. 05 13 66 77

Formanden

Esbjerg, den 01.06: 1992

/iø

J.nr. 85/92

Under henvisning til naturfredningslovens § 58 skal nævnet herved meddele, at nævnet dags dato har tilskrevet Ribe Sejlklub v/formand Verner B. Nielsen, Rosenvænget 18, 6800 Varde således:

I besvarelse af Deres andragende af 28. april 1992 angående tilladelse for Ribe Sejlklub v/form. Verner B. Nielsen, Varde til opførelse af nyt redskabsrum og opholdsrum for pladsformanden på matr. nr. 637 af Ribe bygrunde skal nævnet herved for sit vedkommende i medfør af naturfredningslovens § 34 og § 47a meddele tilladelse til det planlagte byggeri på vilkår, at opførelsen sker i overensstemmelse med de fremsendte tegninger m.v. og de nævnet iøvrigt givne oplysninger.

Nævnets afgørelse kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af andrageren, Ribe amtsråd, primærkommunen, Danmarks Naturfredningsforening og Skov- og naturstyrelsen, jfr. naturfredningslovens § 58.

Evt. byggeri må derfor ikke påbegyndes inden klagefristens udløb. .

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets godkendelse ikke udnyttes, førend sagen er færdigbehandlet af Overfredningsnævnet.

Denne godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år.

P. n. v.

E. b.

Poul Hald Andersen
sekt.

Skov- og Naturstyrelsen

4. kontor

Slotsmarken 13

2970 Hørsholm.

sd 12.11/9-0001
Akt 43

105
74

**FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMT**

REG. NR. 0002.00
Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
26 JUNI 2001

Rolfsgade 94 - 96,
6700 Esbjerg.

Tlf. 7913 6677.
J.nr. 8/2001.

Dato: 22. juni 2001.

Med et brev af 12. marts 2001 fra Ribe Amt, Plan - og Landskabsafdelingen, modtog fredningsnævnet et forslag til regulering af Stampemølle Å i området mellem Riberhus Slotsbanke og omfartsvejen vest om Ribe. Ved reguleringen lægges åen tilbage til et forløb, som stort set svarer til forløbet før åens udretning i 1935. Den del af åen, der berøres af forslaget, løber gennem et område, som blev fredet ved overfredningsnævnets kendelser, afsagt henholdsvis den 12. oktober 1942 og den 24. marts 1961. Det fremgår blandt andet af overfredningsnævnets kendelser, at der ikke på det fredede område må foretages nogen foranstaltning uden godkendelse fra blandt andet fredningsnævnet. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 19. juni 2001. Nævnet har besluttet at meddele dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, som er nævnt nedenfor.

Sagens baggrund:

Ved et brev af 16. juni 1941 rejste Nationalmuseet forslag om fredning af matr. nr. 268 b Ribe Købstads Søndermark - Riberhus Slotsbanke - samt dele af ejendommene matr. nr. 287 a, 289 a, og 290 Ribe Købstads Søndermark for at sikre udsigten til slotsbanken og bevare Riberhus' omgivelser i en naturlig tilstand. De arealer, som fredningsforslaget omfattede, ligger syd, sydvest, vest og nordvest for slotsbanken. Ved kendelse, afsagt den 30. august 1941, tog fredningsnævnet Nationalmuseets fredningspåstand til følge og bestemte blandt

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 2001 - 1211/9 - 0006
Akt. nr. 2

andet, at der indenfor en afstand af 100 meter fra de fredede arealers grænser ikke måtte opføres nogen bygninger, foretages beplantning eller anden foranstaltning uden godkendelse fra fredningsnævnet og Nationalmuseet. Kendelsen blev stadfæstet af overfredningsnævnet den 12. oktober 1942.

Ved et brev af 25. september 1959 rejste byrådet i Ribe sag om fredning af engene indenfor omkørselsvejen syd, sydvest, vest, nordvest og nord for Ribe by. Sagen drejede sig blandt andet om de arealer af ejendommene matr. nr. 268 b, 287 f, 287 aæ, 289 c og 290 b Ribe Købstads Søndermark, som ikke var omfattet af overfredningsnævnets kendelse af 12. oktober 1942. Fredningsnævnet tog ved kendelse, afsagt den 1. februar 1960, fredningspåstanden til følge og udvidede fredningen til blandt andet de ikke fredede dele af de ejendomme, der var omfattet af den tidligere afsagte fredningskendelse.

Det fremgår af fredningsnævnets kendelse, at der blandt de mødende var

"enighed om, at fredningen skal gå ud på, at de ovennævnte arealer, som hidtil, skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, herunder frilandsgartneri. Der må ikke på det fredede opføres bygninger af nogen art, ejheller boder, iskiosker eller skure. Der må ikke opslåes telte på arealerne".

Kendelsen blev stadfæstet af overfredningsnævnet den 24. marts 1961. Det fremgår blandt andet af kendelsen, at overfredningsnævnet vurderede, at fredningen måtte anses for velbegrundet i hensynet til at bevare udsigten fra omkørselsvejen over engene til byen.

Ribe amt, Natur- og Grundvandsafdelingen, har i samarbejde med Ribe kommune udarbejdet et forslag til regulering (gensnoning) af Stampemølle å på de arealer, der er omfattet af de to fredningskendelser. I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget blev amtets landskabskontor anmodet om at kommentere et foreløbigt projekt til regulering af åen.

I et notat af 29. september 1999 har landskabskontoret blandt andet anført, at

"De 2 fredningskendelser har primært til formål at sikre et frit og uhindret kik fra omfartsvejen ind mod Slotsbanken og Ribe by. Nærlæser man fredningsbestemmelserne, vil man se, at bestemmelserne ikke direkte imødegår en regulering af åløbet over de fredede arealer. Dette forhold vil formentlig kunne føre til, at nævnet kan godkende projektet ved udstedelse af en såkaldt § 50 dispensation efter naturbeskyttelseslovens (§ 50, stk. 1). Men da der reelt er tale om et vidtgående projekt, hvor området helt ændre karakter/udseende, har nævnet også mulighed for ved sagens behandling at nå frem til, at indgrebet er så omfattende, at projektets gennemførelse vil kræve ophævelse af de gamle fredningsbestemmelser og tilvejebringelse af en ny fredning (bestemmelserne i NBL-ens § 50, stk. 2). - Da sidstnævnte fremgangsmåde vil være en længerevarende proces, skal det herfra anbefales, at sagen forelægges nævnet så snart, man i Naturforvaltningskontoret har nogenlunde overblik over projektets indhold.

Landskabskontoret vil overfor nævnet kunne anbefale, at den fornødne § 50-dispensation gives, idet man umiddelbart er af den opfattelse, at en gensnoning af åløbet ikke strider mod fredningens primære formål, og at projektets gennemførelse vil betyde en fredningsmæssig og landskabelig forbedring på længere sigt - forudsat at en række hensyn tilgodeses...."

I "Forslag til regulering (gensnoning) af Stampemølleå ved Ribe by" har amtet blandt andet anført:

"Indledning

Stampemølle å er navnet på det sydligste af amtsvandløbet Ribe å's 4 løb gennem Ribe by. Fra mølledammen ved jernbanebroen over Ribe å øst for byen lø-

ber Stampemølleåen syd om den gamle by og passerer et stemmeværk, hvor vandkraften i århundreder har været og stadig bliver udnyttet. Videre mod vest passerer åen i engene tæt forbi Riberhus Slotsbanke, før den løber i Ribe Vesterå.....

Åen havde et smukt snoet forløb på den nederste halvdel før midten af 1930'erne, hvor den blev reguleret til en lige kanal.... I begyndelsen af 1950'erne blev endvidere de yderste ca. 200 m forlagt i forbindelse med anlæg af omfartsvej vest for Ribe. Ved reguleringerne blev den del af åen som omfattes af dette projekt afkortet fra oprindeligt 700 m til nu 400 m.....

Åen er omgivet af enge, hvor væsentlige dele af terrænet er hævet i forbindelse med deponering af oprenset materiale fra slotsgraven i 1940'erne. Da vandspejlet i åen især om sommeren er ret lavt er åen kun synlig i terrænet, hvorfor den ikke opfylder de potentielle muligheder som et væsentligt landskabselement. Samtidig er åens værdi som levested for vandlevende planter og dyr, herunder snæbel, reduceret.

Formålet med projektet er at bringe åen tilbage til et snoet forløb, der tilnærmelsesvis svarer til forløbet før reguleringen. Hensigten er at opnå såvel landskabelige som vandløbskvalitetsmæssige forbedringer.

Reguleringsforslag

Åens nuværende kanalagtige forløb forlægges på strækningen fra tilløbet Haulund-bæk til omfartsvejen .....til et 700 m langt snoet løb. Det nuværende tværsnitsareal på ca. 15m² under kote + 0,50 m DNN bibeholdes.

På strækningerne mellem de nyetablerede sving bibeholdes også den eksisterende bund omkring kote - 0,9

m DNN og en bundbredde på ca. 7,5 m. Skråningsanlægget vil som udgangspunkt være 1,5.

Svingene anlægges med skæve profiler med stor dybde i ydersiden og ringere dybde i indersiden.....

Terrænet omkring åen reguleres lokalt ..... idet der visse steder skrælles af terrænet mens der et enkelt sted sker påfyldning.

Bortgravet jord deponeres i de åstrækninger, der nedlægges. En beregnet rest på 3.000 m² jord bortkøres til deponering udenfor området.

Skråningssikringer med sten påregnes kun udført på en kortere strækning nær omfartsvejen.

.....

Særlige forhold samt konsekvenser af projektet

Stampemølleå er i Regionplan 2008 målsat som LAKSEFISKEVAND-B2 og selve åen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Engene omkring den af projektet omfattede strækning af åen er fredet (udsigtsfredninger fra 1942 og 1961).

Nedstrøms for projektstrækningen er Ribe å udpeget som EF-habitatområde vest for omfartsvejen. Udpegningsgrundlaget er arterne Snæbel, Havlampret, Flodlampret og Stavsild. Hele marsken vest for omfartsvejen er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde og Ramsar-område.

Stampemølleå er omfattet af regulativ af 1933 for Ribe Vesterå m.m. på Strækningen fra Sluserne til Kammerslusen. Åens dimensioner er her fastsat til bundbredde 7 m, skråningsanlæg 1,5 samt bundkote -0,85 m DNN ved Haulund bæk og kote - 0,95 m DNN ved udløb i Ribe Vesterå. De pågældende dimensioner er

rigeligt til stede i dag.

Ved nærværende projekt er der lagt vægt på at opretholde de bestående afvandingsforhold for de relativt lavtliggende ejendomme på Holmevej og Møllevej mellem Stampemølleå og tilløbet Haulund bæk. Samme hensyn sikrer vandkraftværket ved forannævnte stemmeværk opstrøms projektstrækningen uændrede produktionsbetingelser.

Det bemærkes, at vandstanden på projektstrækningen er underlagt vandstandsforhold, der bestemmes af dels afstrømningen i Ribe å, dels slusedriften ved Kammerlusen. Vandstanden i Stampemølleå ligger almindeligvis omkring kote 0,25-0,75 m DNN, men i ekstreme situationer kan vandstanden blive så lav som kote -0,5 m DNN (efter tørke og/eller længerevarende østenvind), og så høj som kote +2 m DNN eller mere i forbindelse med stormflod og eventuel samtidig eller forudgående intensiv nedbør.

Gensnoning af åen vil ikke ændre på disse vandstandsforhold, som er bestemt af faktorer, der ikke har med åens dimensioner på projekstrækningen at gøre. Idet det nye åløb anlægges med samme dimensioner som de eksisterende vil det alene være strækningens forøgede længde, der vil kunne påvirke vandstanden. Denne påvirkning vurderes på baggrund af erfaringer fra tilsvarende projekter ikke at medføre vandstandsstigning på mere end 10 cm, hvilket er uden betydning i forhold til de vandstandsvariationer, der i øvrigt forekommer, jfr. ovenfor.

Gensnoning af åen vurderes at tilføre området væsentlige landskabelige værdier, idet åen dels får et mere varieret forløb og dels bliver mere synlig i terrænet. Den resulterende forøgelse af åstrækningens længde vil forøge vandområdet størrelse og dermed frembyde flere levesteder for flora og fauna. Endelig vil de varierede bund- og dybdeforhold give et mere

varieret fysisk miljø og dermed et mere varieret udbud af levesteder.

Sammenfattende vurderes det, at projektets gennemførelse ikke vil forringe de landskabelige og naturmæssige forhold, men forbedre dem. Det gælder såvel i selve projektområdet som området udenfor, herunder de internationale beskyttelsesområder mod vest. Samtidig vil projektets gennemførelse ikke påvirke bestående afvandingsforhold."

I brevet af 12. marts 2001 til fredningsnævnet har Ribe amt, Plan- og Landskabsafdelingen blandt andet anført:

"Som det fremgår af det her forelagte materiale, vil en gensnoning af Stampemølle Å i området vest for Riberhus Slotsbanke på længere sigt betyde en biologisk/naturmæssig, landskabsmæssig og oplevelsesmæssig/fredningsmæssig forbedring, hvorfor Plan - og Landskabsafdelingen overfor nævnet kan anbefale, at nævnet udsteder en godkendelse til projektets gennemførelse. Hvorvidt det kan ske via en § 50 dispensation, eller at det vil kræve udarbejdelse af en ny fredning, er nok problematisk; men som det også fremgår af teksten til de i Slotsbankeområdet gennemførte fredninger .... er det primære formål med fredningerne at bevare det frie og uhindrede udsyn til og fra Slotsbanken og Ribe by. Det skal supplerende bemærkes, at den gamle kendelse fra 1942 i virkeligheden "kun" er en "forløber" for de generelle bestemmelser om 100 m-zonen om fortidsminder, som først kom ind i 61-loven....."

I et brev af 9. april 2001 meddelte Ribe amt, Natur- og Grundvandsafdelingen, fredningsnævnet, at projektet er ændret, efter at sagen er indbragt for nævnet, idet der foreslåes anlagt en mindre lavvandet sø i den nordlige del af projektområdet mellem åen og omfartsvejen.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 19. juni 2001.

I mødet deltog for Ribe amt topograf Jørgen Ellegaard, Plan- og Landskabsafdelingen, cand. scient. Ove Kann, Natur- og Grundvandsafdelingen, for Ribe Kommune arkitekt Anders Nyby, for Slotsbankebestyrelsen formanden Børge Andersen, for Ejerlauget Skovsgade 14 Steen Tulstrup og Helle Kersting, for Den antikvariske Samling, museumsinspektør Claus Feveile og for Friluftsrådet Thomas Pedersen, Glejbjerg.

Cand. scient. Ove Kann oplyste, at Ribe amtskommune har udarbejdet et forslag til regulering af Stampemølle å fra Haulund bæk til omfartsvejen. Denne del af åen er idag en lige, gravet kanal med en længde på 400 meter. Ifølge projektet skal åen reguleres, så der på ny skabes åslynger med et forløb, som stort set svarer til åens forløb før udretningen i midten af 1930'erne. Åens dimensioner skal ikke ændres. Ved reguleringen føres åløbet ind gennem et højtliggende område vest for slotsbanken. Dette område er kunstigt skabt, idet det består af materiale, der blev gravet op af voldgraven en gang i 1940'erne. Såfremt projektet gennemføres, skal det højtliggende område udjævnes en smule, så denne del af åens forløb ikke skærer gennem et terræn med høje åbrinker. Hvis fredningsnævnet giver dispensation til projektets gennemførelse, vil åens længde på den regulerede strækning blive forøget til 700 meter, og åen vil blive mere synlig. Amtet har vurderet reguleringens indflydelse på afvandingsforholdene og har konkluderet, at afvandingsforholdene kun påvirkes meget lidt. Vandstanden øges med 10 centimeter, men denne angivelse skal ses i forhold til, at vandstanden i Stampemølle å kan varierer fra -0,50 meter under til + 2,00 meter over DNN. Da åens længde forøges med 300 meter på den regulerede strækning, vil projektet medføre en del overskudsjord. En del af den bortgravede jord kan deponeres på de åstrækninger, der nedlægges. Da der ifølge projektet skal ske opfyldning af en lunke i terrænet nedenfor kolonihaverne i forbindelse med etablering af en stiforbindelse vest om slotsbanken, vil en mindre del

af den bortgravede jord kunne deponeres i lunken. En beregnet rest på 3.000 m² skal køres bort og deponeres udenfor området. Da det område, hvor reguleringen af åen skal gennemføres, er fredet, og da der ifølge fredningsbestemmelserne ikke må foretages foranstaltninger i området uden godkendelse fra fredningsnævnet, ansøger amtets vandløbsafdeling om den nødvendige dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 til projektets gennemførelse.

Topograf Jørgen Ellegaard anførte, at amtets Plan- og Landskabsafdeling har vurderet forslaget til regulering af Stampeølle å. Forslaget er i realiteten et naturgenopretningsprojekt, der vil føre til en oplevelsesmæssig og naturmæssig forbedring af området vest for Slotsbanken. Plan- og Landskabsafdelingen kan derfor anbefale, at projektet gennemføres. Det kan imidlertid overvejes, om der med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 50 kan dispenseres fra fredningsbestemmelserne for området til projektets gennemførelse, fordi projektet er meget indgribende og vil medføre en fuldstændig ændring af tilstanden i området. De to kendelser om fredning af arealerne omkring Slotsbanken er imidlertid udsigtsfredninger og ikke landskabsfredninger. Da projektet ikke forringer udsigten til og fra Slotsbanken, vil det næppe stride mod fredningsbestemmelserne at give dispensation til projektets gennemførelse.

Børge Andersen oplyste, at bestyrelsen for Riberhus Slotsbanke har drøftet forslaget, og at bestyrelsen anbefaler, at det gennemføres. Det er i tråd med bestyrelsens ønsker, at lunken i terrænet nedenfor de gamle kolonihaver fyldes med overskudsjord fra de nedlagte åslyngninger, og at stien ovenfor lunken forlænges gennem det område, der idag anvendes til oplag for haveaffald, så offentligheden kan færdes gennem området.

Fredningsnævnets afgørelse:

Det var formålet med fredningen af arealerne omkring Riberhus Slotsbanke og en del af arealerne mellem ringvejen og Ribe by at sikre udsigten mod slotsbanken og byen. Da forslaget til

regulering af Stampemølle å ikke strider mod dette formål, uanset projektet er så indgribende, at det fredede landskab vil ændre karakter, når arbejdet er afsluttet, er det fredningsnævnets opfattelse, at projektets gennemførelse kan ske alene med dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt betingelserne for at meddele dispensation er opfyldte.

Forslaget til regulering af Stampemølle å vil, når projektet er gennemført, betyde, at åen herefter vil få et forløb, som stort set svarer til forløbet, før åen blev rettet ud i 1935. Forslaget er derfor i realiteten et genopretningsprojekt, som vil betyde såvel en oplevelsesmæssig som en naturmæssig forbedring af arealerne mellem ringvejen og slotsbanken. Da forslaget imidlertid ikke forringer indsigten til slotsbanken og byen, og da reguleringen af åen vil bringe tilstanden tilbage til den oprindelige tilstand og dermed give et andet visuelt indtryk af slotsbanken og byen, er det fredningsnævnets vurdering, at det ikke strider mod fredningen af arealerne at meddele Ribe amt dispensation til at gennemføre projektet. Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 dispensation til projektets gennemførelse på vilkår

at projektet gennemføres i overensstemmelse med det materiale, der er forelagt fredningsnævnet,

at der alene deponeres så meget jord i lunken nedenfor de gamle kolonihaver, som er nødvendig for at fortsætte terrænlinjerne fra lavningen umiddelbart nord for lunken,

at bortgravet jord, der ikke deponeres i de sløjfede åstrækninger, deponeres uden for det fredede område, og

at der sker en fuldstændig retablering af terrænet, når gravearbejdet er afsluttet.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Fre-

deriksborggade 15, 1360 København K, af Ribe kommune, Ribe
amtskommune, Danmarks Naturfredningsforening, Skov - og na-
turstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har væsentlig
interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen
til naturklagenævnet.

Reguleringen af Stampemølleå må derfor ikke påbegyndes, før
klagefristen er udløbet.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke ud-
nyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af natur-
klagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet
inden 3 år.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Skov- og Naturstyrelsen

1. kontor

Haraldsgade 53

2100 København Ø.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 00802.00

Dispensationer i perioden: 21-06-2007

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

26 JUNI 2007

SCANNET

Den 21. juni 2007 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 12/2007

Ansøgning fra Vivi Lindblad om tilladelse til opførelse af et redskabsskur på haveparcel nr. 38 B på Riberhus Slotsbanke, matr.nr. 268 b, Søndermarken.

- § 50 -

Der blev fremlagt skrivelse af 7. marts 2007 med bilag fra Esbjerg kommune, Teknik og Miljø.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det ministervalgte medlem, Inge Adriansen, og det kommunalvalgte medlem, Gunnar Rask Jensen, har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at det pågældende område er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 12. oktober 1942 om fredning af de omkring Riberhus slotsareal liggende jorder. Efter fredningskendelsen må der ikke foretages bebyggelse eller beplantning eller anden foranstaltning uden forud indhentet godkendelse fra Nationalmuseet og Fredningsnævnet.

Nationalmuseet har ved skrivelse af 11. juni 2007 oplyst, at man ikke har nogen bemærkninger til opførelse af et redskabsskur, idet det forudsættes, at skuret udformes i overensstemmelse med retningslinierne i regulativ for haverne ved Riberhus Slotsbanke § 4, og at der ikke foretages egentlige gravearbejder i forbindelse med opførelsen.

Det bemærkes, at det ansøgte kræver tilladelse i henhold til anden lovgivning.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Det fremgår af det ovenfor nævnte regulativ, at der på hver haveparcel må opføres et arbejdsstur på maksimalt 5 m² med maksimumshøjde på 2 meter. Væggene skal være mørk grønne eller svensk røde, og tagflader skal dækkes af sort tagpap. Der må ikke foretages terrænregulering, herunder afgravning for placering af skur.

Idet Nævnet forudsætter, at det ansøgte skur vil blive den eneste bebyggelse på den pågældende haveparcel, kan Nævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, godkende opførelsen af et redskabsskur på vilkår, at regulativet for haverne ved Riberhus Slotsbanke

overholdes.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kelsø

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

**Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del,
Dokken 1,
6700 Esbjerg.**

By – og Landskabsstyrelsen,
Haraldsgade 53,
2100 København.

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

10 JUNI 2008

**J. nr. 7/2008: Ansøgning fra Esbjerg Kommune om dispensation til at nedgrave 2 lysleder-
kabelrør i de fredede arealer mellem Omfartsvejen og Ribe by.**

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, har d.d. truffet vedlagte afgørelse i sagen om
nedgravning af 2 lyslederkabelrør i de fredede arealer mellem Omfartsvejen og Ribe by.

Kopi af afgørelsen vedlægges.

Esbjerg, den 6. juni 2008.

På Fredningsnævnets vegne.

P. Hald Andersen

Denne afgørelse er sendt til:

Landinspektør Troels Jørgensen, LIFA, Landinspektører A/S, Vendersgade 26, 1. sal, 7000
Fredericia.

Global Connect A/S, Hørskrænten 3, 2630 Tåstrup.

Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,

By – og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København.

Esbjerg kommune, Teknik & Miljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg.

Ribe Slotsbanke v/ Sigvald Urup, Korsbrødregade 15, 6760 Ribe.

Nationalmuseet, Frederiks Holms Kanal 12, 1220 København K.

Sydvestjyske Museer, Odins Plads, 6760 Ribe.

Skov – og Naturstyrelsen, Vadehavet, Stensbækvej 29, Arnum, 6510 Gram.

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/seminarielektor Uffe Eskildsen, St. Jørgensvej 2,
6760 Ribe.

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.

Friluftsrådet c/o Hanne Kristensen, H. Drachmanns Alle 15, 6700 Esbjerg.

Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, 1307 Esbjerg.

**Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del,
Dokken 1,
6700 Esbjerg.**

J. nr. 7/2008: Ansøgning fra Esbjerg Kommune om dispensation til at nedgrave 2 lyslederkabelrør i de fredede arealer mellem Omfartsvejen og Ribe by.

Fredningsnævnet har fra Esbjerg Kommune modtaget en ansøgning fra LIFA Landinspektør A/S på vegne Global Connect A/S om dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse af 12. oktober 1942 om fredning af Riberhus Slotsbanke med omliggende arealer og Overfredningsnævnets kendelse af 24. august 1961 om fredning "af engene mellem Ribe by og en nord og vest for byen anlagt omkørselsvej" til at nedlægge 2 lyslederkabelrør i en del af det fredede engareal under matr. nr. 268 p og 287 f Søndermarken, Ribe. Det fremgår blandt andet af Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 24. august 1961, at arealerne mellem omfartsvejen og Ribe by skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, og at påtaleretten tilkommer Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, såfremt projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 30. maj 2008, hvor nævnet tillige foretog besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Global Connect A/S dispensation til at nedlægge de 2 lyslederkabelrør på de vilkår, der fremgår af afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Ved et brev af 16. juni 1941 rejste Nationalmuseet forslag om fredning af matr. nr. 268 b Ribe Købstads Søndermark - Riberhus Slotsbanke - samt dele af ejendommene matr. nr. 287 aæ, 289 a, og 290 Ribe Købstads Søndermark for at sikre udsigten til slotsbanken og bevare Riberhus' omgivelser i en naturlig tilstand. De arealer, som fredningsforslaget omfattede, ligger syd, sydvest, vest og nordvest for slotsbanken. Ved kendelse, afsagt den 30. august 1941, tog Fredningsnævnet Nationalmuseets fredningspåstand til følge og bestemte blandt andet, at der indenfor en afstand af 100 meter fra de fredede arealers grænser ikke måtte opføres nogen bygninger, foretages beplantning eller anden foranstaltning uden godkendelse fra fredningsnævnet og Nationalmuseet. Kendelsen blev stadfæstet af Overfredningsnævnet den 12. oktober 1942.

Ved et brev af 25. september 1959 rejste byrådet i Ribe sag om fredning af engene indenfor omkørselsvejen syd, sydvest, vest, nordvest og nord for Ribe by. Sagen drejede sig blandt andet om de arealer af ejendommene matr. nr. 268 b, 287 f, 287 aæ, 289 c og 290 b Ribe Købstads

Søndermark, som ikke var omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 12. oktober 1942. Fredningsnævnet tog ved kendelse, afsagt den 1. februar 1960, fredningspåstanden til følge og udvidede fredningen til blandt andet de ikke-fredede dele af de ejendomme, der var omfattet af den tidligere afsagte fredningskendelse.

Det fremgår af Fredningsnævnets kendelse, at der blandt de mødende var

"enighed om, at fredningen skal gå ud på, at de ovennævnte arealer, som hidtil, skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, herunder frilandsgartneri. Der må ikke på det fredede opføres bygninger af nogen art, ej heller boder, iskiosker eller skure. Der må ikke opslåes telte på arealerne".

Kendelsen blev stadfæstet af Overfredningsnævnet den 24. marts 1961. Det fremgår blandt andet af kendelsen, at Overfredningsnævnet vurderede, at fredningen måtte anses for velbegrundet i hensynet til at bevare udsigten fra omkørselsvejen over engene til byen.

Den 3. december 2007 ansøgte LIFA, Landinspektører A/S, Fredericia, på vegne Global Connect A/S Esbjerg Kommune, som ejer af ejendommen matr. nr. 287 f Søndermarken, Ribe, om tilladelse til at nedlægge 2 lyslederkabelrør på kommunens ejendom. Det fremgår endvidere af ansøgningen, at LIFA, Landinspektører A/S, sideløbende ansøgte Ribe Slotsbanke om dispensation til at nedlægge lyslederkabelrørene på slotsbankens arealer, der er et fredet fortidsminde.

I et brev af 5. februar 2008 til Fredningsnævnet har Esbjerg Kommune oplyst, at LIFA, Landinspektører A/S, ansøger om tilladelse til at nedgrave 2 GlobalConnect lyslederkabelrør fra Ribe midtby til Bjerrumvej. Det fremgår af ansøgningen, at lyslederkabelrørene skal nedgraves på ejendommene matr. nr. 268 p og matr. nr. 287 f Søndermarken, Ribe.

I et brev af 25. februar 2008 har Kulturarvsstyrelsen meddelt tilladelse til nedgravning af lyslederkabelrørene.

I brevet har Kulturarvsstyrelsens anført blandt andet,

”...

Der er i ansøgningen vist to forløb: 1) et med rødt angivet langs kanalen mellem voldgraven og Stampemølle Å, 2) et med blått angivet gennem Kongensgade. Kulturarvsstyrelsen har af LIFA Landinspektører A/S den 25. februar 2008 fået oplyst telefonisk, at der ikke er væsentlig teknisk forskel på to de løsninger.

For at begrænse indgrebet i det fredede fortidsminde – og dermed bevare muligheden for observationer ved en senere egentlig arkæologisk undersøgelse – forudsætter Kulturarvsstyrelsen derfor, at linjeføringen gennem Kongensgade vælges.

Kulturarvsstyrelsen tillader hermed, at lyslederkabelrøret krydser kanalen gennem overgangen i forlængelse af Alberts Skeels Vej og videre langs kanalens vestkant mod Stampemølle Å. Her kan der anlægges en brønd til brug ved underboring under åen.

Det er et vilkår for tilladelsen, at Sydvestjyske Museer, Ribe får mulighed for at foretage arkæologisk overvågning af gravearbejdet samt at foretage eventuel undersøgelse i forbindelse hermed...”

I en mail af 27. maj 2008 har formanden for Fonden Riberhus Slotsbanke oplyst, at fonden har meddelt Esbjerg Kommune, der ejer de arealer, hvor anlægsarbejdet skal udføres, at fonden

”kan tiltræde Kulturarvsstyrelsens afgørelse i sagen. Det betyder, at fonden ikke har indvendinger mod at der over fondens ejendom foretages nedgravning af kabel i dæmningen fra Albert Skeels gade over kanalen og nedgravning langs kanalens vestlige bred til Stampemølle Å.

Fonden forudsætter, at der foretages fuldstændig retablering efter nedgravningsarbejdet”.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde fredag den 30. maj 2008, hvor fredningsnævnet tillige foretog besigtigelse.

I besigtigelsen deltog for LIFA, Landinspektører A/S landinspektør Troels Jørgensen, Fredericia, for Global Connect A/S ingeniør Erling Sørensen, København, for Miljøcenter Ribe naturgeograf Jørgen Clausen, Ribe, for Sydvestjyske Museer arkæolog Jakob Kiffer Olsen, Ribe, samt entreprenørerne Anders Jensen og Carsten Rimann, Entreprenørfirmaet ALC Entreprise A/S, Haderslev.

Fredningsnævnets formand oplyste under besigtigelsen, at fredningsnævnet har modtaget en ansøgning fra Esbjerg Kommune på LIFA Landinspektører A/S' vegne om dispensation til at nedgrave 2 lyslederkabelrør i en del af det fredede engareal under matr. nr. 268 p og 287 f Søndermarken, Ribe. Det fremgår blandt andet af Overfredningsnævnets kendelse 12. oktober 1942 om fredning af Riberhus Slotsbanke med omliggende arealer, at der ikke må ske bebyggelse, foretages beplantning eller andre foranstaltninger på blandt andet ejendommen matr. nr. 268 p Søndermarken, Ribe, uden Fredningsnævnets og Nationalmuseets godkendelse, og Overfredningsnævnets kendelse af 24. august 1961 om fredning ”af engene mellem Ribe by og en nord og vest for byen anlagt omkørselsvej”, at arealerne mellem omfartsvejen og Ribe by skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, samt at påtaleretten tilkommer Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse.

Landinspektør Troels Jørgensen oplyste under besigtigelsen, at Global Connect A/S ansøger om tilladelse til at nedlægge 2 lyslederkabler gennem de fredede arealer vest for Ribe by for at etablere forbindelse mellem bynettet og et hovedanlæg ved omfartsvejen vest for Ribe. Global Connect A/S har nedlagt kablerne frem til Kongensgade og skal nu gennemføre den sidste del af anlægsarbejdet. Anlægsarbejdet i det fredede område indebærer, at der skal graves en 50 centimeter dyb rende gennem det fredede område og etableres en underføring under Stampemølle Å.

Entreprenør Anders Jensen oplyste under besigtigelsen, at arbejdet skal udføres af ALC Entreprise A/S. Der skal anvendes en 3,5 tons tung maskine til gravearbejdet. Såfremt det er nødvendigt, skal

der udlægges køreplader for at beskytte terrænet under gravearbejdet. Renden, hvori de to lyslederkabler skal nedlægges, graves til en dybde af 50 centimeter. Kablerne nedlægges i renden, og der anbringes dækbånd over kablerne, hvorefter renden dækkes til med det opgravede materiale. Lyslederkablerne krydser kanalen vest for Albert Skeels gade gennem overgangen eller dæmningen i forlængelse af gaden. Renden graves herfra og langs kanalens vestkant frem til Stampe-mølle Å, hvor der skal anlægges to brønde, og foretages en styret underboring, fordi lyslederkabelrørene skal passere åen ca. 1 til 1½ meter under åens bund. Syd for åen graves renden i stien mod Holmevej og så langt fra åskrænten som muligt for at undgå, at skrænten skrider under gravearbejdet. Terrænet vil blive reableret løbende under gravearbejdet, der vil blive tilrettelagt, så det udføres så skånsomt som muligt af hensyn til de fredede arealer. Den forventede anlægsperiode er 2 uger.

Arkæolog Jakob Kiffer Olsen oplyste under besigtigelsen, at Sydvestjyske Museer gerne vil følge grave-arbejdet for at kunne foretage eventuelle registreringer og sikre spor af arkæologisk betydning. Museerne har i øvrigt ingen bemærkninger til ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgt ikke strider mod formålet med fredningen.

Det er primært formålet med fredningen af arealerne omkring Riberhus Slotsbanke og en del af arealerne mellem omfartsvejen og Ribe by at sikre en fri og uhindret udsigt fra omfartsvejen ind mod Slotsbanken og Ribe by samt at bevare arealerne som enge.

Det er Fredningsnævnets vurdering, at nedgravning af lyslederkabelrørene i det fredede område kræver, at Fredningsnævnet meddeler dispensation hertil, fordi de to fredningskendelser er status quo fredninger, som forudsætter, at de fredede arealer skal henligge uberørte af indgreb og som enge.

Nedlægningen af lyslederkabelrørene kræver, at der skal foretages gravearbejde i de fredede arealer. Det er afgørende af hensyn til oplevelsen af Ribe slotsbanke og Ribe by set fra omfartsvejen, at den fredede eng bevares som en del af det samlede landskabsbillede og indtrykket af den middelalderlige by. Nedgravningen af lyslederkabelrørene kræver derfor, at gravearbejdet i den fredede eng udføres så skånsomt som muligt for at bevare denne synsoplevelse. Såfremt arealet, hvor gravearbejdet skal foretages, reableres efter nedlægningen af lyslederkabelrørene, vurderer Fredningsnævnet, at det ikke strider mod fredningsbestemmelserne at foretage gravearbejdet i den fredede eng. Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Global Connect A/S dispensation til projektets gennemførelse på vilkår,

at der udlægges køreplader, hvor gravearbejdet skal foretages,

at græsoverfladen afrømmes, inden gravearbejdet påbegyndes,

at gravearbejdet foretages så skånsomt som muligt,

at opgravet materiale, der skal genanvendes i tracéet, oplægges på et fast underlag,

at overskydende materiale, der ikke kan genplaceres i tracéet, deponeres uden for det fredede område,

at der sker en fuldstændig retablering af terrænet, når gravearbejdet er afsluttet,

og

at Sydvestjyske Museer, Ribe får mulighed for at foretage arkæologisk overvågning af gravearbejdet samt foretage eventuel undersøgelse i forbindelse hermed.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af LIFA, Landinspektører A/S, Global Connect A/S, Miljøcenter Ribe, Skov - og Naturstyrelsen, Vadehavet, Esbjerg kommune, Ribe Slotsbanke, Nationalmuseet, Sydvestjyske Museer, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig del,
Esbjerg, den 6. juni 2008.

Margit Ø. Laub,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Landinspektør Troels Jørgensen, LIFA, Landinspektører A/S, Vendersgade 26, 1. sal, 7000 Fredericia.

Global Connect A/S, Hørskrænten 3, 2630 Tåstrup.

Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,

By – og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København.

Esbjerg kommune, Teknik & Miljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg.

Ribe Slotsbanke v/ Sigvald Urup, Korsbrødregade 15, 6760 Ribe.

Nationalmuseet, Frederiks Holms Kanal 12, 1220 København K.

Sydvestjyske Museer, Odins Plads, 6760 Ribe.

Skov – og Naturstyrelsen, Vadehavet, Stensbækvej 29, Arnum, 6510 Gram.

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/seminarielektor Uffe Eskildsen, St. Jørgensvej 2, 6760 Ribe.

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.

Friluftsrådet c/o Hanne Kristensen, H. Drachmanns Alle 15, 6700 Esbjerg.

Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, 1307 Esbjerg.

**Fredningsnævnet for Syddjylland
Sydlig del**

By – og Landskabsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

19 JUNI 2009

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf. 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
Email.esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

17. juni 2009
Fredningssag 15/2009

Vedr.: J. nr. 15/2009: Ansøgning fra Esbjerg Kommune om dispensation til at sløjfe forbindelsen mellem kanalen ved Riberhus Slotsbanke og Stampemølle Å samt til nedgravning af en ledning fra kanalen til åen i de fredede arealer mellem Omfartsvejen og Ribe by.

Fredningsnævnet har fra EnviDan A/S, Vejlsøvej 23, Silkeborg, på vegne Esbjerg Kommune modtaget en ansøgning om dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 12. oktober 1942 om fredning af de omkring Riberhus Slotsareal liggende jorde, Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 24. marts 1961 om fredning ”af engene mellem Ribe by og en nord og vest for byen anlagt omkørselsvej ”, samt fra det nu fremsatte forslag til fredning af Hovedengen i Ribe til at sløjfe den eksisterende forbindelse mellem kanalen ved Riberhus Slotsbanke og Stampemølle Å samt at nedlægge et plastrør mellem kanalen og åen for at sikre et permanent vandspejl i kanalen. Projektet berører ejendommene matr. nr. 268 b Søndermarken, Ribe jorder, matr. nr. 287 f smst. og matr. nr. 287 bo smst.

Det fremgår blandt andet af Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 24. august 1961, at arealerne mellem omfartsvejen og Ribe by skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, samt at påtaleretten tilkommer Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, såfremt projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 12. juni 2009, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele EnviDan A/S dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, der fremgår af afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Ved et brev af 16. juni 1941 rejste Nationalmuseet forslag om fredning af matr. nr. 268 b Ribe Købstads Søndermark - Riberhus Slotsbanke - samt dele af ejendommene matr. nr. 287 aæ, 289 a, og 290 Ribe Købstads Søndermark for at sikre udsigten til slotsbanken og bevare Riberhus' omgivelser i en naturlig tilstand. De arealer, som fredningsforslaget

omfattede, ligger syd, sydvest, vest og nordvest for slotsbanken. Ved kendelse, afsagt den 30. august 1941, tog Fredningsnævnet Nationalmuseets fredningspåstand til følge og bestemte blandt andet, at der indenfor en afstand af 100 meter fra de fredede arealers grænser ikke måtte opføres nogen bygninger, foretages beplantning eller anden foranstaltning uden godkendelse fra fredningsnævnet og Nationalmuseet. Kendelsen blev stadfæstet af Overfredningsnævnet den 12. oktober 1942.

Ved et brev af 25. september 1959 rejste byrådet i Ribe sag om fredning af engene indenfor omkørselsvejen syd, sydvest, vest, nordvest og nord for Ribe by. Sagen drejede sig blandt andet om de arealer af ejendommene matr. nr. 268 b, 287 f, 287 æ, 289 c og 290 b Ribe Købstads Søndermark, som ikke var omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 12. oktober 1942. Fredningsnævnet tog ved kendelse, afsagt den 1. februar 1960, fredningspåstanden til følge og udvidede fredningen til blandt andet de ikke-fredede dele af de ejendomme, der var omfattet af den tidligere afsagte fredningskendelse.

Det fremgår af Fredningsnævnets kendelse, at der blandt de mødende var

"enighed om, at fredningen skal gå ud på, at de ovennævnte arealer, som hidtil, skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, herunder frilandsgartneri. Der må ikke på det fredede opføres bygninger af nogen art, ej heller boder, iskiosker eller skure. Der må ikke opslåes telte på arealerne".

Kendelsen blev stadfæstet af Overfredningsnævnet den 24. marts 1961. Det fremgår blandt andet af kendelsen, at Overfredningsnævnet vurderede, at fredningen måtte anses for velbegrundet i hensynet til at bevare udsigten fra omkørselsvejen over engene til byen.

I det fredningsforslag, der er rejst af Danmarks Naturfredningsforening og som navnlig vedrører revision af de 3 eksisterende fredninger omkring Ribe, hedder det i de foreslåede fredningsbestemmelser blandt andet:

"...

§ 2 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag mv.

Der må ikke foretages terrænændringer og der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, med mindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Terrænændringer er ikke tilladt indenfor fredningsområdet, medmindre de sker som led i naturgenopretning der fremmer fredningens formål..."

I et brev af 8. april 2009 til Kulturarvsstyrelsen har EnviDan A/S anført blandt andet:

"...

På vegne Esbjerg Kommune - Forsyning - Spildevand

fremsendes hermed ansøgning om at grave i det fredede område ved Ribe Slotsbanke i Ribe by.

I forbindelse med et kloaksepareringsprojekt af kvarteret ved Kongensgade, skal der etableres et regnvandsbassin inden udledning til Stampemølle Å.

Ved en besigtigelse på stedet, er den eksisterende kanal mellem voldgraven og åen fundet afledningsmæssigt velegnet til formålet.

Nuværende forhold:

Kanalen fungerer i dag som forbindelse mellem voldgraven og Stampemølle Å. Ved høj vandstand i åen løber vandet ind i voldgraven, mens det ved lav vandstanden i åen, er nødvendigt at pumpe vand ind i voldgraven.

Vandstanden i åen varierer almindeligvis mellem kote 0,10 og 0,65 DVR 90, dog til tider ned til - 0,38 DVR 90 og op til 1,85 DVR 90.

Begrundelsen for at der ønskes en konstant vandstand i voldgraven er, at bevare den pælefunderede rest af fortidsmindet.

Fremtidige forhold:

Ved at benytte kanalen som regnvandsbassin etableres det permanente vandspejl i kanalen i kote 0,5 DVR 90. Over denne kote vil der være korresponderende vandspejl med åen.

Muligheden er drøftet med flere parter i Esbjerg kommune, blandt andet Tomas Jensen (vandløbsmyndigheden) og Mads A. Sørensen (står for vedligeholdelsen af om-rådet), som mener det vil være en god ide, fordi vandstanden i kanalen ville kunne holdes på et minimum i kote 0,5 DVR 90 (minus en eventuel fordampningen).

Formålet med etableringen af et regnvandsbassin med et vådvolumen er, at det tilledte regnvand renses inden udledning til åen. Det forventes, at der skal ske oprensning ca. hvert 10. år. Oprensning forventes at kunne ske med slamsluger, men det kan dog ikke udelukkes, at der skal ske oprensning med gravemaskine.

Inden regnvandet tilledes kanalen, ledes det gennem et sandfang med dykket afløb, der vil tilbageholde større partikler samt eventuel olie i det afstrømmende regnvand. Herved reduceres tilledningen af dette materiale til kanalen.

Rent visuelt vil reguleringen betyde, at de nuværende siv fjernes. Grundet vanddybden i fremtiden bliver over en 1 meter, vil sivene have dårligere vækstbetingelser, da de ikke kan gro i over 1 meters vand.

Udløbet til kanalen etableres som et ø560 mm plastrør fra det nye kloaksystem ved Albert Skeels Gade. Det er planlagt således, at udløbsrøret tilsluttes kanalen i hjørnet mod Albert Skeels Gade og indpasses sådan, at det bliver mindst mulig visuelt forstyrrende for helheden.

Der etableres et ø 110 mm plast rør i kote 0,5 DVR 90, som forbindelse mellem kanalen og åen. Den eksisterende forbindelse nedlægges.

Der skal etableres et nødoverløb fra kanalen til åen i kote 1,5 DVR 90.

Den eksisterende forbindelse mellem kanalen og voldgraven bevares.

Ansøgningen til vandløbsmyndigheden er vedlagt, da den har en mere detaljeret be-skrivelse af sagen vedr. den regulering af kanalen, der ønskes foretaget.

...

I overgangen mellem kanalen og Stampemølle Å er der en eksisterende fælleskloakledning, som ikke er i brugbar stand. Denne ledning udskiftes ved opgravning og omlægges til en fremtidssikret dimension. Det betyder, at overgangen skal opgraves i forbindelse med omlægningen.

Den første sæson efter anlægsarbejdet er afsluttet vil der være synlige spor efter arbejdet, men vi vil bestræbe os på at omfanget bliver mindst muligt..."

I ansøgningen til vandløbsmyndigheden, som der henvises til i brevet til Kulturarvsstyrelsen, er det supplerende oplyst:

"...

På vegne af Kulturarvsstyrelsen/Ribe Slotsbanke Bestyrelse og Esbjerg Kommune – Forsyning – Spildevand, fremsendes hermed ansøgning om regulering af kanalen mellem voldgraven ved Ribe Slotsbanke og Stampemølle Å.

Esbjerg Kommunes – Forsyning – Spildevand ønsker at separatkloakere området ved Kongensgade, og skal i den forbindelse bruge et regnvandsbassin til overfladevand.

Ved en besigtigelse på stedet er den eksisterende kanal mellem voldgraven og åen fundet afledningsmæssigt velegnet til formålet.

Nuværende forhold:

Kanalen fungerer i dag som forbindelse mellem voldgraven og Stampemølle Å...

Projektbeskrivelse

Projektet med kanalen går på, at der etableres permanent vandspejl i kanalen i kote 0,5 DVR 90.

For at holde vand inde i kanalen etableres der en lermembran i bunden af kanalen op til kote 0,5 DVR 90. Den eksisterende kanal har bundkote i -0,81 DVR 90 og med etableringen af en lermembran vil bundkoten hæves med 10 cm til ca. - 0,71 DVR 90. Den fremtidige permanente vanddybde bliver ca. 1,2 meter.

Den eksisterende forbindelse mellem kanalen og Stampemølle Å nedlægges og der etableres en forbindelse i kote 0,50 DVR 90 i form af et ø110 plastrør, med et maksimalt afløb på 5 l/s.

Hermed vil der *over* kote 0,5 DVR 90 være korresponderende vandspejl med Stampemølle Å, men vandspejlet i kanalen vil ikke komme længere ned end til kote 0,5 DVR 90.

Der skal desuden etableres et nødoverløb fra kanalen i kote 1,5 DVR 90.

Ved etableringen af lermembranen vil de siv der pt. findes i kanalen blive fjernet.

Indløbet til kanalen fra det separate regnvandssystem er en ø 560 pp ledning, som inden det ledes ud i kanalen skal gennem et sandfang med dykket afløb. Herved reduceres tilledningen af materiale til kanalen.

Indløbet til kanalen samt forbindelser mellem kanalen og åen er påtænkt etableret så de fremstå mindst muligt forstyrrende i omgivelserne.

Den eksisterende forbindelse mellem kanalen og voldgraven bevares.

Fremtidig vedligeholdelse

Som følge af stoffjernelse i bassinet ved sedimentation vil der ske en gradvis sedimentopbygning i kanalen. Hvor stor denne sedimentopbygning er, vil være afhængig af bassinudformning og det tilkoblede opland. Der vil ske en monitoring af sedimentopbygningen i kanalen som en parameter i den fremtidige drift. Der kan som udgangspunkt forventes oprensning af bundsediment hvert 10. år. Oprensning forventes at kunne ske med slamsluger, men det kan dog ikke udelukkes, at der skal ske oprensning med gravemaskine.

...”

I en mail af 14. april 2009 til EnviDan A/S har formanden for Riberhus Slotsbanke, Henrik Præstholm, anført:

”...

Jeg har modtaget materiale vedrørende projekt for anvendelse af en del af det fredede fortidsminde "Riberhus Slotsbanke" til forsinkelsesbassin for regnvand fra et område af Ribe, hvor der skal etableres adskillelse mellem spildevand og regnvand i kloaksystemet. Det pågældende område bliver i forskellige sammenhænge kaldt "Lavningen". Det danner forbindelse mellem Stampemølle Å og voldgraven omkring selve borgbanken. Det er i begge ender afgrænset af dæmninger med gennemløb som er sikret med klapper, så vand ikke kan løbe fra voldgraven tilbage i å systemet

Når der er ekstraordinært højvande i Stampemølle Å fyldes "Lavningen" med å vand som kan løbe videre ind i voldgraven og dermed sikre opretholdelse af vandstanden her.

Det er vigtigt for bevaringen af dele af fortidsmindet, at der holdes en minimumsvandstand.

Det drejer sig om de såkaldte rondeller, som er bevaret ved de tre hjørner af borgbanken. Rondellerne har båret nu forsvundne forsvarstårne, som blev opført ved alle fire hjørne af borgbanken. Disse rondeller er funderet på pæle og slyngværk af træ, som det er vigtigt at holde vanddækket.

Det fredede fortidsminde ejes af den selvejende fond "Riberhus Slotsbanke", og fondens formål er at sikre bevaringen af fortidsmindet.

En af opgaverne for fonden er derfor at sikre vandstanden i voldgraven. Det gøres dels ved den ovenfor beskrevne anvendelse af "Lavningen", men den væsentligste indsats sker ved oppumpning af vand fra Ribe Å, som skal sikre en vandstand svarende til den nederste del af de kvaderstensmure som afgrænser rondellernes øverste dele. Fonden har en årlig udgift på ca 10-15.000 kr til denne oppumpning.

Det er oplyst, at projektet for et forsinkelsesbassin i "Lavningen" vil kræve en minimumsvandstand, som formentlig vil ligge nær den minimumsvandstand som tilstræbes i voldgraven. Hvis det er tilfældet, vil bestyrelsen for "Riberhus Slotsbanke" være positivt indstillet til at acceptere projektets gennemførelse, under forudsætning af at minimumsvandstanden i voldgraven fremtidigt sikres uden udgifter for fonden. Hertil kan komme spørgsmål om pleje og vedligeholdelse af "Lavningen", som dog i det væsentlige allerede i dag påhviler Esbjerg Kommune.

På den baggrund skal jeg hermed, som ejerrepræsentant give Envidan A/S fuldmagt til at søge om de nødvendige myndighedsgodkendelser af projektet..."

I en mail af 29. april 2009 til Fredningsnævnet har EnviDan A/S på Esbjerg Kommunes vegne ansøgt Fredningsnævnet om dispensation til projektets gennemførelse. Envidan A/S har blandt andet anført følgende i mailen:

"...

På vegne af Esbjerg Kommune - Forsyning - Spildevand, har jeg en forespørgelse vedr. den lavning eller kanal der er mellem Ribe Slotsbankes voldgrav og Stampemølleå. Forsyning - Spildevand vil gerne benytte kanalen som forsinkelsesbassin for regnvand og har i den forbindelse sendt en forespørgelse til Kulturarvsstyrelsen og Ribe Slotsbanke bestyrelse (se vedhæftet) for at få lov til at få en fuldmagt til at søge om vandløbsregulering, men også for at få lov til at grave i jorden ved overgange ud for Alberts Skeels Gade. Vi er efterfølgende blevet gjort opmærksom på at Fredningsnævnet måske også skal høre. Derfor fremsender jeg udover den skrivelse også ansøgningen til reguleringssagn, samt de to fuldmagter vi har modtaget og en kloakplan for projektet...”

I et brev af 30. april 2009 har Kulturarvsstyrelsen meddelt Envidan A/S tilladelse i medfør af museumslovens § 29 j, stk. 1, jf. § 29e, stk. 1, til at gennemføre projektet. Kulturarvsstyrelsen har anført i brevet:

”...

Envidan har med brev af 8. april 2009 på Esbjerg Kommunes vegne søgt om tilladelse til, at kanalen mellem Stampemølle Å og voldgraven omkring Riberhus Slotsbanke (fredningsnr. 3605.20) benyttes som regnvandsbassin. Kanalen er en del af det fredede fortidsminde og omfattet af museumslovens bestemmelser herom.

Regnvandsbassinet etableres ved, at der tilsluttes et udløbsrør fra Albert Skeels Gade og en rørforbindelse mellem åen og kanalen. Vandstanden vil blive højere end hidtil. Det tilladte regnvand føres gennem et sandfang, men det forventes, at oprensning af slam i kanalen skal foretages med ca. 10 års mellemrum.

Kulturarvsstyrelsen giver hermed tilladelse efter museumsloven til det ansøgte. Det højere vandspejl vil tydeliggøre kanalen og dens funktion og dermed være en fordel for fortidsmindet.

Følgende vilkår er knyttet til tilladelsen:

- Sydvestjyske Museer skal have mulighed for at overvåge nedgravningen af de nye rørforbindelser.
- Efterfølgende oprensninger må ikke medføre ændringer i kanalens faste bund og dens skrænter. Der skal i hver enkelt tilfælde indhentes tilladelse efter museumsloven til disse oprensninger.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde fredag den 12. juni 2009, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

I besigtigelsen deltog for EnviDan A/S ingeniør Camilla Rosenkrantz Schrold, for Esbjerg Kommune, Vej og Park, sagsbehandler Thomas Jensen, for Ribe Slotsbanke bestyrelsesformand Henrik Præstholm, for Miljøcenter Ribe naturgeograf Jørgen Clausen og Lars Hammer, for Sydvestjyske Museer Kirsten Eliassen og Morten Søvsø samt for Friluftsrådet Verner Stradt.

Fredningsnævnets formand oplyste under besigtigelsen, at fredningsnævnet har modtaget en ansøgning fra EnviDan A/S på vegne Esbjerg Kommune om dispensation til at sløjfe den eksisterende forbindelse mellem kanalen ved Riberhus Slotsbanke og Stampemølle Å samt at nedlægge et plastrør mellem kanalen og åen for at sikre et permanent vandspejl i kanalen. Projektet berører ejendommene matr. nr. 268 b Søndermarken, Ribe jorder, matr. nr. 287 f smst. og matr. nr. 287 bo smst. Det fremgår blandt andet af Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 12. oktober 1942 om fredning af Riberhus Slotsbanke med omliggende arealer, at der ikke må ske bebyggelse, foretages beplantning eller andre foranstaltninger på de fredede arealer, kendelsen omfatter, og af Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 24. august 1961 om fredning "af engene mellem Ribe by og en nord og vest for byen anlagt omkørselsvej", at arealerne mellem omfartsvejen og Ribe by skal henligge som enge til landbrugsmæssig dyrkning, samt at påtaleretten tilkommer Fredningsnævnet og Danmarks Naturfredningsforening. Det verserende fredningsforslag, der skal samordne fredningerne af arealerne vest, nord-vest og nord for Ribe indeholder i fredningsforslagets § 2 forbud mod terrænændringer. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse.

Ingeniør Camilla Rosenkrantz Schrold gennemgik under besigtigelsen projektet på baggrund af ansøgningen til Esbjerg Kommune, og oplyste, at Esbjerg Kommune vil separere afledningen af overfladevand og spildevand i kvarteret ved Kongensgade. Spildevandet skal afledes i et lukket kloaksystem, medens overfladevandet fra Kongensgadeområdet skal udledes til et regnvandsbassin og videre til Stampemølle Å. Envidan A/S har vurderet, at kanalen, der forbinder voldgraven ved Ribe Slotsbanke med Stampemølle Å, afledningsmæssigt er velegnet til formålet. Der skal derfor fra regnvandssystemet i Kongensgadeområdet etableres et indløb til kanalen. Indløbet er tænkt som en ø560 pp ledning. Inden overfladevandet ledes ud i kanalen skal det passere gennem et sandfang med et dykket afløb for at reducere tilledningen af materialer til kanalen. Skrænten på østsiden af kanalen ligger på det fredede område. Der skal derfor ved etableringen af indløbet tages særlige hensyn til det fredede område, så det ikke virker skæmmende. Der kan for eksempel omkring ledningens udmunding i kanalen lægges natursten og etableres en skånsom beplantning. Ved høj vandstand i åen løber vandet i dag fra åen gennem kanalen ind i voldgraven; i tilfælde af lav vandstand i åen skal der i dag pumpes vand ind i voldgraven for at sikre fundamentet under rondellerne. Ifølge projektet skal der sikres et permanent vandspejl i kote 0,5 DVR₉₀ i kanalen. Der skal derfor indbygges en lermembran i bunden af kanalen, der i dag ligger i kote - 0,81 DVR₉₀. Lermembranen hæver bundkoten med ca. 10 cm til kote ca. - 0,71 DVR₉₀. Vanddybden i kanalen bliver herefter ved et vandspejl i kote 0,5 DVR₉₀ ca. 1,2 meter. Den eksisterende forbindelse mellem kanalen og åen sløjfes og erstattes af et ø110 mm plastrør i kote 0,5 DVR₉₀, nedgravet i dæmningen mellem kanalen og åen for at sikre afledningen af overfladevand fra kanalen. For at undgå opstuvning af overfladevand i kanalen med risiko for oversvømmelse af de bagvedliggende grunde skal der etableres et

nødoverløb i dæmningen mellem kanalen og åen; nødoverløbet skal etableres i kote 1,5 DVR₉₀. Der indbygges de nødvendige lukkeanordninger for at sikre vandstanden i voldgraven.

Thomas Jensen bemærkede, at Esbjerg Kommune ikke vil etablere en membran i kanalen.

Ingeniør Camilla Rosenkrantz Schrold anførte under besigtigelsen, at det ikke er nødvendigt at indbygge en lermembran i kanalens bund for at sikre et permanent vandspejl i kote 0,5 DVR₉₀. Uanset om der indbygges en membran i kanalen, skal kanalen oprensnes cirka hvert 15 år. Oprensningen forventes at kunne foretages med en slamsuger

Verner Stradt oplyste under besigtigelsen, at det er en fordel for vandmiljøet at separere afledningen af overfladevandet og spildevandet. Det projekt, der er udarbejdet af Envidan A/S, giver ikke Friluftsrådet anledning til bemærkninger.

Henrik Præstholt bemærkede under besigtigelsen, at slotsbankens bestyrelse har drøftet Envidan A/S' projekt og kan tiltræde, at det gennemføres, fordi der ved projektets udarbejdelse er taget hensyn til, at vandstanden i voldgraven skal fastholdes af hensyn til rondellerne og bygværket under disse. I forbindelse med projektets gennemførelse bør en del af beplantningen langs kanalen ryddes, så slotsbanken kan ses fra stien langs kanalen

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det er primært formålet med fredningen af arealerne omkring Riberhus Slotsbanke og en del af arealerne mellem omfartsvejen og Ribe by at sikre en fri og uhindret udsigt fra omfartsvejen ind mod Slotsbanken og Ribe by samt at bevare arealerne som enge.

Det er Fredningsnævnets vurdering, at sløjfning af den eksisterende forbindelse mellem kanalen ved Riberhus Slotsbanke og Stampemølle Å samt nedlægningen af et plastrør i de fredede arealer mellem kanalen og åen for at sikre et permanent vandspejl i kanalen kræver, at Fredningsnævnet meddeler dispensation hertil, fordi de to fredningskendelser og det verserende fredningsforslag er status quo fredninger, som forudsætter, at de fredede arealer skal henligge uberørte af indgreb og som enge.

Gennemførelsen af projektet indebærer, at der skal foretages gravearbejde i de fredede arealer. Det er afgørende af hensyn til oplevelsen af Ribe slotsbanke og Ribe by set fra omfartsvejen, at de fredede arealer bevares som en del af det samlede landskabsbillede og indtrykket af den middelalderlige by. Gravearbejdet i de fredede arealer skal derfor udføres så skånsomt som muligt for at bevare denne synsoplevelse. Såfremt arealet, hvor gravearbejdet skal foretages, reetableres efter nedlægningen af de nye ledninger, og at projektet gennemføres i overensstemmelse med projektbeskrivelsen og de yderligere oplysninger, der er meddelt under besigtigelsen, vurderer Fredningsnævnet, at det ikke strider mod fredningsbestemmelserne at gennemføre projektet. Fredningsnævnet

meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Envidan A/S og Esbjerg Kommune dispensation til projektets gennemførelse på vilkår,

at der udlægges køreplader, hvor gravearbejdet skal foretages,

at græsoverfladen afrømmes, inden gravearbejdet påbegyndes,

at gravearbejdet foretages så skånsomt som muligt,

at opgravet materiale, der skal genanvendes, oplægges på et fast underlag,

at overskydende materiale, der ikke kan genplaceres, deponeres uden for det fredede område,

at indløbet fra Kongensgadeområdet udformes på en sådan måde, at det ikke skæmmer omgivelserne,

at der sker fuldstændig retablering af terrænet, når gravearbejdet er afsluttet,

at Sydvestjyske Museer, Ribe får mulighed for at foretage arkæologisk overvågning af gravearbejdet samt foretage eventuel undersøgelse i forbindelse hermed,

og

at efterfølgende oprensninger ikke må medføre ændringer i kanalens faste bund og dens skrænter.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Rentemestervej 8, København NV, af Skov - og Naturstyrelsen, Vadehavet, Esbjerg kommune, Ribe Slotsbanke, Nationalmuseet, Sydvestjyske Museer, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der

administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig del,
Esbjerg, den 17. juni 2009.

Margit Ø. Laub,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

EnviDan A/S, Vejlsøvej 23, 8600 Silkeborg.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
By – og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København.
Esbjerg kommune, Teknik & Miljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg.
Esbjerg kommune, Vej & Park, Torvegade 74, 6700 Esbjerg.
Ribe Slotsbanke v/ Henrik Præstholm, Nørrelundparken 1 B, 6760 Ribe.
Kulturarvsstyrelsen, Fortidsminder, H.C. Andersens Boulevard 2, 1553
København V.
Nationalmuseet, Frederiks Holms Kanal 12, 1220 København K.
Sydvestjyske Museer, Odins Plads, 6760 Ribe.
Skov – og Naturstyrelsen, Vadehavet, Stensbækvej 29, Arnum, 6510 Gram.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/seminarielektor Uffe
Eskildsen, St. Jørgensvej 2, 6760 Ribe.
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådet c/o Hanne Kristensen, H. Drachmanns Alle 15, 6700 Esbjerg.
Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, 1307 Esbjerg.